

БЕКИТЕМИН

Жаратылыш ресурстары Экология жана техникалық көзөмөл министрлиги Жала-Абад регионалық башкармалыгынын орун басары
Эрмеков Бактыбек Зулумбекович

2024 ж.

Изилдөөнүн натыйжаларын ишке ашыруу актысы, илимий жана илимий-техникалык иштердин натыйжалары.

- Ишке ашыруучу автору:** Жакыпбекова Атыргүл Талиповна
- Изилдөө, илимий-техникалык иштердин аталышы, (же) илимий жана (же) илимий техникалык иштин натыйжалары:** “Сумсар-Шекафттар тоо-кен өнөр жай комплексинин калдыктарынын экологиялык абалын баалоо” деген темада 03.02.08- экология адистиги боюнча биология илимдеринин кандидаты илимий даражасын алуу үчүн алынган илимий натыйжаларды ишке ашыруу.
- Кыскача аннотация:** Диссертациялык жумуш учурдун эң актуалдуу маселелеринин бири. Тоо-кен ишканаларынын курчап турган чөйрөгө тийгизген таасири, анын ичинде көп жыл мурун жабылган ишканалардын айланасында курч экологиялык факторлордун натыйжаларынан улам биологиялык ар түрдүүлүктүн табигый деңгээлинин төмөндөө тенденциясына дуушар болууда. Соңку мезгилде негизинен изилденип жаткан аймактарга мұнөздүү болгон, айлана-чөйрөнүн булганышынан, баалуу кендерди казуулардан келип чыккан тоо-кен калдыктарынын экологияга тийгизген таасиринин терс кесепттери катары каралып, алар адамдын ден-соолугуна, топурак кыртышина, өсүмдүктөргө жана фаунага, ошондой эле материалдык баалуулуктарга реалдуу коркунуч жаратып келүүдө. Топурак кыртышинын физикалык жана механикалык бузулушу, жалпы экосистеманын анын ичинде жер үстүндөгү жана жер астындагы суулардын химиялык булганышы, жаратылыш системаларынын деградациясына жана изилденип жаткан аймакта ар кандай оорулардын пайда болушуна себепчи болууда.
- Ишке ашыруу ффективдүүлүгү:** Экологиялык көйгөйлөрдү жоюу маселеси: Алынган натыйжалар айлана-чөйрөгө, топурак кыртышина, суу жана өсүмдүктөрдүн тамырына, биологиялык ар түрдүүлүккө терс

таасирин азайтуу мүмкүндүгүн берет жана экологиялык маселелердин жакшырышына алыш келет.

5. Ишке кийирүү орду жана убактысы: 720900, Жалал-Абад шаар, ...көчөсү, Жаратылыш ресурстары Экология жана техникалык көзөмөл министрлиги Жала-Абад регионалдык башкармалыгы.

Ишке кийирүүнүн формасы: Теманы изилдөөнүн натыйжасында аймактагы калдык сактагычтардан чыккан радиоактивдүүлүк фон жол берилген концентрациядан 9-10 эсе жогору экендиги боюнча заманбап лабораториялык анализдер жана статистикалык ишенимдүү маалыматтардан алышы. Бул маалыматтар боюнча калдык сактагычтарды рекультивациялоо, үстүнкү катмарына техникалык жумуш жасоодо колдонулат. Изилдөөнүн негизги жоболору жана натыйжалары эл аралык жана аймактык конференцияларда, баяндамалар жасалып талкууланды. Эл аралык илимий практикалык конференцияда Ош мамлекеттик университете, Ош технологиялык университете, Андижан университете, Кыргыз-Өзбек университете, Кыргыз Республикасынын улуттук илимдер академиясынын түштүк бөлүмү Джаманбаев атындагы жаратылыш байлыктары институтунда, Жалал-Абад мамлекеттик университете ж.б. университеттерде апробацияланган. Диссертациянын материалдарынын негизинде ата-мекендиң жана чет элдик басылмаларда 25 илимий макала жарық көргөн, алардын ичинен 4 макала КР УАКтын сунушталган журналдарга жарыяланган, 4 чет элдик басылмалардан жарық көргөн.

Кийирүүнү ишке ашырып жаткан уюмдун өкүлдөрү

Жаратылыш ресурстары Экология жана техникалык көзөмөл министрлигинин Жалал-Абад регионалдык башкармалыгынын Экологиялык мониторинг бөлүмүнүн жетектөөчү адиси

Жусупова Г.Д.

Жаратылыш ресурстары Экология жана техникалык көзөмөл министрлигинин Жалал-Абад регионалдык башкармалыгынын Экологиялык мониторинг бөлүмүнүн адиси

Нурбаев Н.К.